

پیشگامان نظم فارسی

نویسندگان:

منیر فرضی شهب

(عضو هیئت علمی دانشگاه گلستان)

فائزه عرب یوسف آبادی

(عضو هیئت علمی دانشگاه زنجان)

دانشگاه گلستان

۱۳۹۷

سرشناسه	فرضی شوب، منیره، ۱۳۵۷.
عنوان و نام پدیدآور	پیشگامان نظم فارسی / نویسندگان منیره فرضی شوب، فائزه عرب یوسف آبادی.
مشخصات نشر	گرگان: دانشگاه گلستان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۸۷ ص.
فروست	دانشگاه گلستان؛ ۵۷
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۲-۳۸-۱
وضعیت فهرست نویسی	فیبا.
یادداشت	کتابنامه.
یادداشت	نمایه.
موضوع	شاعران ایرانی -- نقد و تفسیر.
موضوع	Poets, Persian-- Criticism, interpretation, etc
موضوع	شعر فارسی -- تاریخ نقد.
موضوع	Persian poetry-- History and criticism.
شناسه افزوده	عرب یوسف آبادی، فائزه، ۱۳۵۷.
شناسه افزوده	دانشگاه گلستان.
شناسه افزوده	Golestan University
رده بندی کنگره	۱۳۹۷، ۴ ب ۹، PIR ۳۵۴۲.
رده بندی دیویی	۱۰۰۹/۱۶۱.
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۲۶۸۷۱

دانشگاه گلستان. ۵۷

عنوان: پیشگامان نظم فارسی

نویسندگان: دکتر منیره فرضی شوب (عضو هیئت علمی دانشگاه گلستان)

دکتر فائزه عرب یوسف آبادی (عضو هیئت علمی دانشگاه زابل)

ناشر: دانشگاه گلستان

سال انتشار: ۱۳۹۷

طرح جلد: بهاره عزت تبار

شمارگان: ۴۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۲-۳۸-۱

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

«مسئولیت صحت مطالب کتاب بر عهده نویسندگان است»

«کلیه حقوق معنوی برای دانشگاه گلستان محفوظ است»

آدرس: استان گلستان - گرگان - خیابان ولیعصر - کوچه عدالت ۱۵
سازمان مرکزی دانشگاه گلستان - طبقه سوم - مدیریت کتابخانه و مرکز نشر

تلفن تماس: ۰۱۷۱۲۳۲۲۸۱۴ - Email: unilib@gu.ac.ir

الف مقدمه

فصل اول: زمینه‌های پیدایش و رشد شعر فارسی در دوره‌ی طاهریان، صفاریان و سامانیان

۳ سقوط نهاوند

۴ طاهریان

۴ صفاریان

۵ سامانیان

فصل دوم: شرح احوال و آثار شاعران برجسته‌ی این دوره‌ها

۱۱ محمد بن وصیف سیستانی

۱۲ حنظله یاد غیسی

۱۳ رودکی بلخی

۲۰ کسایی مروزی

۲۲ دقیقی طوسی

۲۶ رابعه بنت کعب

۳۱ منجیک ترمذی

۳۴ منطقی رازی

۳۶ شهید بلخی

۳۷ بوشکور بلخی

فصل سوم: منتخب شعر سرایندگان

۴۱ محمد بن وصیف سیستانی

۴۵ حنظله یادغیسی

۴۶ رودکی

۹۱.....	کسانی مروزی
۱۱۲.....	رابعه بنت کعب
۱۱۶.....	فرخی
۱۲۷.....	شهید بلخی
۱۳۱.....	ابوشکور بلخی
۱۳۵.....	دقیقی طوسی
۱۴۹.....	غضایری رازی
۱۵۶.....	منطقی رازی
۱۶۲.....	منجیک ترمذی
۱۸۲.....	فهرست آیات
۱۸۳.....	فهرست احادیث
۱۸۴.....	فهرست منابع و مآخذ

پیش از این اثر، نورالدین محمد عوفی در کتاب «الاصحاب» درباره شاعران مورد بحث اطلاعات ارزشمندی را در اختیار اهل علم و ادب قرار داده است؛ همچنین است کتاب مجمع-الفصحاح تألیف رضاقلی خان هدایت که در زمره آخرین و جامع‌ترین تذکرات‌های شاعران زبان فارسی است که همواره مأخذ و سند نویسندگان و سخن‌سنجان بوده است؛ علاوه بر این، کتابی با عنوان خزانه پرگنج سخن تألیف آقایان دکتر رضایی جمکرانی و دکتر فولادی در همین راستا به رشته تحریر درآمده که راه‌گشای نویسندگان در شرح برخی از ابیات بوده است. از آن‌جا که کتاب خزانه پرگنج سخن، به بررسی احوال و اشعار شاعران دوران نخستین ادبیات فارسی تا قرن ششم (آغاز دوره سنایی) پرداخته است، خواندن همه‌ی آن اشعار برای دانشجویان سال اول ضروری نیست. با توجه به پیشینه‌ی مذکور و فقدان اثری که به طور

اختصاصی برای واحد «پیشگامان نظم فارسی» منظور شده باشد، ضرورت تألیف کتاب حاضر مشخص می‌شود.

این اثر بر اساس سرفصل‌های تعیین شده از سوی وزارت علوم و متناسب با رفع نیازهای دانشجویان نگاشته و در سه بخش تنظیم شده است: در بخش نخست، توضیح کوتاهی درباره سبک خراسانی و مقدمات پیدایش آن ارائه شده است. بخش دوم به معرفی ده شاعر مشهور سبک خراسانی با تکیه و تأکید بر نقش برجسته‌ی رودکی می‌پردازد. بخش پایانی و اصلی کتاب به شرح و تفسیر و اشعار برگزیده‌ی این شاعران اختصاص یافته است.

برای آشنایی بیشتر دانشجویان، اشعاری از فرخی و غضایری رازی نیز در آن گنجانده شده است. در شرح ابیات، بیشتر دانش و درک ادبی مولفان از اشعار تکیه شده و توضیحاتی در خصوص نکات مهم بلاغی و آرایه‌های ادبی ارائه شده است. در مواردی که لغات خاصی نیازمند شرح و توضیح بیشتر بود، دانشجو به منابع پیشنهادی، استفاده شده است. در پایان شرح هر بخش از اشعار، متناسب با ظرفیت و قابلیت اشعار، تمریناتی آمده است تا توانایی دانشجویان در فهم و درک ابیات هر بخش سنجیده شود.

کلام آخر این که اگر لطف و یاری خداوند در طی این مرحله بدرقه راهمان نمی‌بود، ما را یاری درآمدن به این میدان و به‌درآمدن از آن نبود. انتظار می‌رود که خوانندگان محترم در صورت مشاهده کاستی‌ها و نواقصی که احتمالاً از چشم نویسندگان به دور مانده است، انتقادات و نظراتی که سبب پربارتر شدن اثر خواهد شد را در اختیار نویسندگان قرار دهند. امید است که این کتاب مقدمه‌ای باشد برای به انجام رساندن پژوهش‌هایی «مانه درباره‌ی پیشگامان شعر و نثر فارسی و تأثیر آن‌ها بر دیگر متون زبان فارسی».

منیره فرضی شوب - فائزه عرب یوسف‌آبادی

شهریورماه ۱۳۹۷